

Sárdi Fülöp Tengerész-Útlevele

Ez a tengerész-útlevelem.

Francia katonaként kerültem ki a frontra, de amikor már alakulóban volt a kormány Vichyben, kijött egy rendelkezés, hogy le kell szerelni a katonákat -- nyilván ez volt a megállapodás a németekkel. Végül Casablancában kaptam meg a leszerelési papirost. Casablancai illetőségű vagyok a mai napig, mert ott szereltem le, és kaptam a "prime de démobilisation"-t [francia: 'leszerelési támogatás'] is.

Egyszer Casablancában, a munkaközvetítő irodában azt mondták nekem, hogy van egy állás, akarok-e menni soutier-nak. Azt sem tudtam, mi az a soutier, de mindenre azt mondtam, hogy igen. És akkor adott nekem egy papirost, ami a kikötőbe szólt a Jamaïque nevű hajóra, oda kerestek legénységet. Bementem a hajóra, és mondták, igen, a soutier, nagyon jó. Szénhordó, azt jelenti a soutier, a pincéből hordani kellett a szenet a fűtőnek a kazánhoz. A munka úgy volt, hogy négy óra szolgálat, nyolc óra pihenés, és mindig kellett tizenöt perccel előtte ébreszteni a következő szolgálatot, és öt perccel a szolgálat átvétele előtt csöngettek a hajón haranggal, és akkor mindenkinek el kellett foglalnia a helyét. Én olyan szolgálatban voltam, ahol egyetlen fehér ember voltam. A többiek szenegáliak, illetve marokkóiak voltak. Mikor föleszméltem, hogy kinn vagyok a tengeren, akkor megtudtam, hogy a hajón van egy ötezer tonnás hűtő, és tele van fagyasztott félmarhákkal, amit Argentínából hoznak, és viszik a németeknek. És mellénk állt egy német hadihajó kint a nyílt tengeren, és átlóttek egy drótkötelet, rá kellett akasztani valamit, és láttam, hogy így húzzák át. A parancs volt, hogy hova menjen a hajó. Mert addig a kapitány se tudta. S akkor kisült, hogy német megszállt területre vitte a hajó a marhákat, Bordeaux-ba. Francia felségjelzés volt a hajón, de kollaboráns francia volt. Megérkeztünk Bordeaux-ba, és az első nappalon -- mert éjszaka érkeztünk -- mindenkit lefényképeztek, és adtak horogkeresztes igazolványt a legénységnek, hogy azok mehetnek a földre. Név szerint szólították be a pasasokat, és amikor ott álltam, vártam, hogy szólítsanak, egyszerre kidugja egy német a fejét, és azt mondja,

Steiner [nagyon németesen kiejtve]! Én azt hittem, hogy elájulok. Tíz perc múlva megvolt a horogkeresztes, fényképes igazolvány.

Egy francia hajó Buenosban ragadt, mert a legénység dezertált. És a hajót haza akarták hozni Franciaországba, és mozgósítottak egy legénységet. És az egyik tisztem szervezte ezt a legénységet. Mint kisült, ez a tiszt a maquis-mozgalom egyik vezetője volt. Pontosan tudta, hogy én ki vagyok, és beletett ebbe a mobilizálandó legénységbe. Így jutottam ki Bordeaux-ból, a német megszállóktól. Rátettek bennünket az Alsina nevű luxushajóra mint utasokat, ami Casablancába, majd Buenosba ment.

Casablancában fölszállt a hajóra egy csomó portugál emigráns, akik Buenosba akartak menni. Elhajóztunk egy pár napon belül Dakarba. S úgy volt, hogy Dakarból megy a hajó majd Buenosba, de Dakarból nem engedtek tovább bennünket, hanem ott vártuk az engedélyt, hogy mehessünk át az óceánon. A hajón éltek az emberek, mint egy karanténban. Mint kisült, nem is engedték soha többé a hajót tovább, vissza kellett nekik menni. Akkor áttettek egy másik hajóra, amelyik vitt vissza bennünket Casablancába. De az rakottan ment, és mint utólag feltételezem, olyan tiltott árut vitt, amit nem szabadott volna. Karavánban mentünk, egy angol tengeralattjáró kilőtte a mi hajónkat, ami el is süllyedt. Öt és fél órát voltam a vízben. Először szétmentek a hajók, mert riadó volt, és mikor lefűjták a riadót, visszajöttek és leengedték a mentőcsónakokat, és összeszedték a holmikat meg az embereket, akiket még éppen megtaláltak. Engem egy olasz mentőhajó húzott ki. Akkor visszakerültünk Casablancába.

Áttettek egy másik hajóra, a Liparira, és az lement Afrikát megkerülve Saigonba. Akkor én már legénységi vezető voltam. Én voltam a pointeur, tehát én írtam, hogy mit, milyen árut adtunk át, vagy éppen milyen árut pakoltunk be. Olyan jegyzőféle, akinek figyelnie kellett az áruk mozgását. Ilyen nagy dobozok voltak, egy doboz volt öt vagy tíz kiló tea, és azt Dakarban hagytuk. És ott kávé rakodtunk, azt vittük Marseille-ba. Egy ilyen nagy ponyván voltak rajta a dobozok, és ott volt a rengeteg tea, és persze volt, ami eltörött, a tea kifolyt. És a végén összesöpörtük, és lemértük. Volt, mit tudom én, nyolcvan kiló tea, amit így adtam át a végén. És amikor lemértük a nyolcvan kilót, azt mondta az átvevő, hogy írjunk hatvanat. Jó, mondom, legyen neki húsz kiló teája. Másnap, mikor már indultunk visszafelé Casablancába, a hajón az én kabinom előtt volt egy nagy zsák kávé. Azt adták ajándékba nekem, hogy olyan tisztességesen dolgoztam. Nem tudtam, hogy mit csináljak azzal a rengeteg kávéval, úgyhogy elosztogattam mindenfelé.